

Oslo kommune
Byantikvaren

FREDNINGSDOKUMENTASJON DEL 1
LALLAKROKEN 6, «VILLA GRO-GRO»
GNR./BNR. 213/279, OSLO KOMMUNE
18. JUNI 2018

Første side:

Lallakroken 6 sett fra sørøst, øverst i 2016 (Oslo kommune, Byantikvaren), nederst i 1930, foto: ukjent (Oslo museum)

Innhold

Eiendomsinformasjon	3
Kartfesting	3
Eldre kart	4
Briskebyløkken	5
Eierhistorikk	6
Kunstnerne Lalla og Carsten Carlsen.....	7
Kunstnerhjemmet	7
Et borgerlig hjem	8
Beskrivelse av Lallakroken 6, «Villa Gro-Gro»	9
Villa Gro-Gros hage	13
Garasjen	16
Kilder	16

Eiendomsinformasjon

Lallakroken 6, bygningsnummer 80511485, gnr./bnr. 213/279 i Oslo kommune.
AskeladdenID 168919

Eiendommen ligger på Briskeby i Bydel Frogner og inneholder en frittliggende bolig med hage og en garasje. Eiendommen ligger i et område med blandet bebyggelse, tett ved Hartvig Nissens skole, hvor skolens ballplass tidligere var en del av den opprinnelige eiendommen i Lallakroken 6.

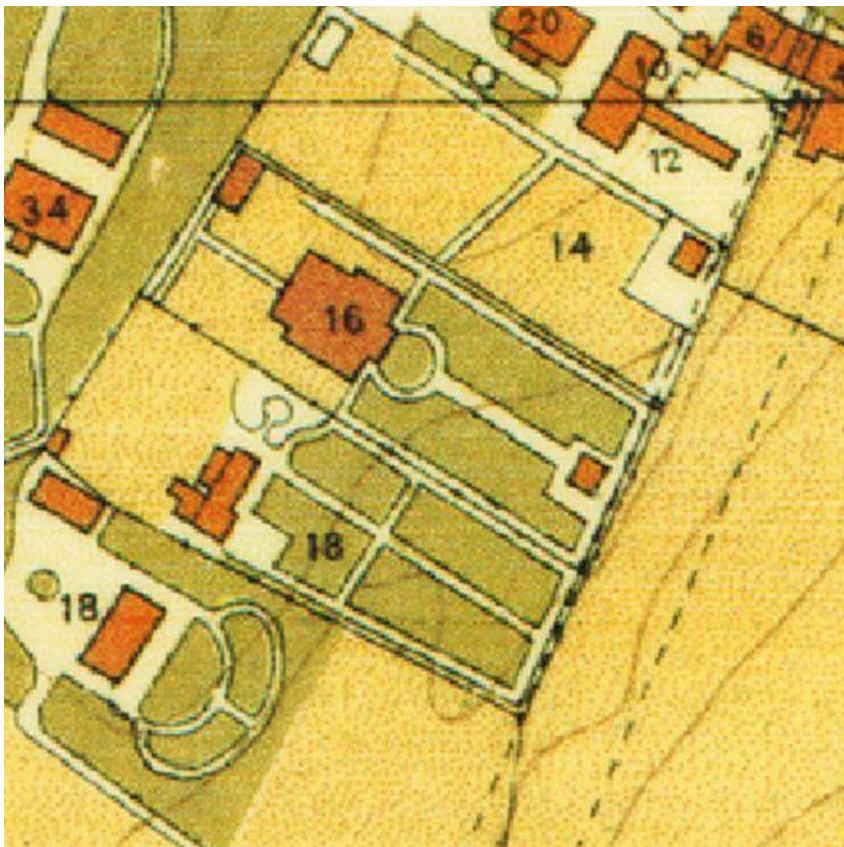
Da Lalla og Carsten Carlsen flyttet inn i 1930 ga de huset navnet «Villa Gro, Gro», etter en av Lallas første populære viser på Chat Noir «Gro, Gro lille Stensopp, Gro», og som hun hadde sunget inn på grammofonplate for Odeon i 1929.

Kartfesting

Lallakrokens plassering i Oslo

Eldre kart

Krums kart over Kristiania fra 1888, som viser hagens utforming. Den gang som Briskebyveien 18.

Kart over Kristiania i 1900. Der Lallakroken 6 har adresse Niels Juels gate 62.

Briskebyløkken

Dagens Lallakroken 6 er en tidligere parsell av den såkalte Briskebyløkken, som fra år 1800 til slutten av 1850-årene lå under generalkrigskommissær Haxthausens Lille Frogner gård. I perioden 1857-1862 ble løkken utparsellert i ca. 50 tomter av daværende eier Otto Løvenskiold og disse ble bebygget med trevillaer. Denne perioden er sentral i Christianias vekst og hvordan denne delen av byen utviklet seg i tiden mellom bygrenseutvidelsene i 1859 og 1878.

Handelsborger i Christiania Gustav Ehrecke (ukjent -1865) fikk opprinnelig utskilt en tomt på ca. 2 mål i 1859 (skjøte av 29. juni). Han må ha oppført trevillaen umiddelbart etterpå. Trolig ble den brukt som sommerbolig i begynnelsen. I dag finnes det fortsatt en vindfløy med årstallet 1859 og eierens initialer GE på mønet av bygningen.

På mønet til bygningen er det en vindfløy som er nøyaktig kopi av den originale vindfløyen med årstallet 1859 og den første byggherrens initialer GE for Gustav Ehrecke. Den gamle vindfløyen var svært medtatt av vind og vær og det ble utført en nøyaktig kopi. Den originale vindfløyen oppbevares stadig på eiendommen.

Eiendommen til Ehrecke ble liggende på tidligere Frogner gårds grunn, ikke langt fra grensen til bymarka som ble satt i 1859. Den er i dag bevart i sin opprinnelige form med hageanlegg og bolig, med alle sine endringer gjennom 150 år.

Tidligere adresser for eiendommen er fra 1881 Briskebyveien 18 (gårdsnummer 213 og bruksnummer 278) og fra 1898 Niels Juels gate 62. I slutten av 1920-årene ble en mindre del av eiendommen skilt ut (718,3 m²) og i 1933 ble denne delen ekspropriert av kommunen og blir brukt ballplass for skolen. I 1930 fikk adressen Niels Juels gate 62b nytt bruksnummer 279 (Kart og Oppmålingsforretning 14. mai 1930). I 1975 fikk eiendommen adresse Lallakroken 6. Lallakroken er en stikkvei inn og ut fra Briskebyveien. Stikkveien er selvsagt oppkalt etter Lalla Carlsen da hun og mannen Carsten kjøpte Lallakroken 6 i 1930.

Eldste bevarte foto av Lallakroken 6 ca. 1893 er tatt av fotograf Martinus Skøien.

Eierhistorikk

Byggherren var handelsborger Gustav Ehrecke som antagelig benyttet eiendommen som sommersted. Han hadde ellers bopel i Kirkegaten 12 der han drev handel med «Bijouteri, Galanteri, Porcelain, Glassvarer, Legetøi» mm. Da Gustav Ehrecke døde i 1865 beholdt hans enke eiendommen til 1873 da hun giftet seg med skipsreder A. W. Christensen og i deres tid, kaltes stedet «Sommerlyst».

Det var tre eierskifter i perioden frem til 1930. I 1879 ble eiendommen solgt til kjøpmann Johan H. Fick (1819-1893), som bodde ved Jernbanetorvet og der drev en butikk som førte tobakk og kortvarer. Enken til Fick overdro stedet til sin svigersønn arkitekt Bernhard Steckmest som var eier fra 1897 til 1908. Etter Steckmest eide fru grosserer Sigrid Lauratzon anlegget fra 1908 til 1930. Eiendommen ble da kjøpt av Lalla og Carsten Carlsen. Begge bodde der til sin død og deres datter tok over huset i 1967. Eiendommen er stadig i familiens eie og har vært bolig for kunstnerparets datterdatter Vibeke Sæther og hennes familie siden 1981.

Kunstnerne Lalla og Carsten Carlsen

Carsten akkompagnerer Lalla hjemme på Gro-Gro.

Lalla Carlsen (født 17. august 1889 i Svelvik, død 23. mars 1967 i Oslo) var en av tidens mest kjente norske skuespillere og ble kalt «Norges revydronning» og «hele Norges Lalla». Hun var egentlig døpt Haralda Petrea Christensen, men ble kalt Lalla fra hun var liten. Hun var ansatt ved Chat Noir 1915-1947, ved Casino 1927-1928 og Carl Johan Teatret 1940-1943. Etter 1947 var hun frilans skuespiller på Chat Noir, Edderkoppen, Riksteateret, andre teater og i en rekke filmer. I denne perioden hadde hun en rekke seriøse roller blant annet som mor Aase i Ibsens *Per Gynt*. Hun spilte i 23 filmer. Den første i 1927 og den siste i 1965. Lalla Carlsen mottok Kongens fortjenestemedalje i gull i 1949 og Statens kunstnerlønn i 1958, som den eneste norske revyspiller.

Carsten Marensius Carlsen (født 5. juni 1892, død 23. august 1961) var en kjent norsk pianist

og komponist, mest kjent som kapellmester ved Chat Noir teateret i Oslo. Han hadde studerte klaver, orgel og komposisjon ved Musikkonservatoriet i Oslo. Han var i en periode på ti år organist i Bryn kirke og Tanum kirke. Han begynte ved Chat Noir i 1914. Han var da forlovet med Lalla som kom til Chat Noir året etter. På Chat Noir var han pianist og komponist og hun sto på scenen, og de giftet seg i 1917. Mens hun forble på Chat Noir til 1947 gikk han i 1938 over til Nationaltheatret og var der frem til 1941. Han skrev mange av slagerne og visene som Lalla fremførte, og som ble blant hennes beste nummer. Carsten Carlsen var også en betydelig komponist i den klassiske tradisjonen.

Lalla Carlsen har en imponerende liste av grammofonplateinnspillinger for merket Odeon. På opptakene var hun ofte akkompagnert av sin ektemann ved flygelet. Deres varierte og omfangsrige kunstneriske virke har satt dype spor i norsk musikk, teater og revyliv i første halvdel av 1900-tallet. Sammen var de betydelige bidragsytere til kunstmiljøet i Oslo. De var kjent over hele Norge som kunstnerparet «Lalla og Carsten».

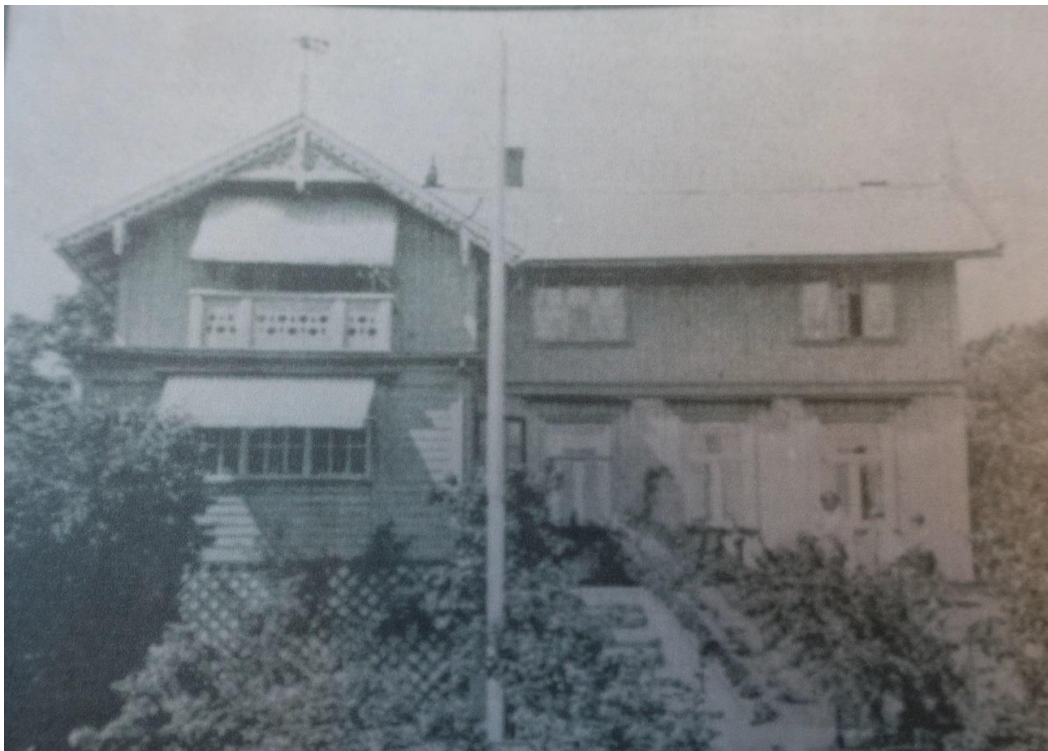
Kunstnerhjemmet

Både Carsten og Lalla Carlsen hadde i deres virke stor betydning for norsk musikk, teater og revy på 1900-tallet. Deres hjem med hus, hage og interiører er et viktig kulturminne som et av de viktigste kunstnerhjem fra mellomkrigstiden. Interiørene er en godt bevart tidskapsel og er lite endret siden Carsten og Lalla Carlsen bodde her. Da de flyttet inn i 1930 ga de huset navnet «Villa Gro, Gro», etter en av Lallas første populære viser på Chat Noir «Gro, Gro lille Stensopp, Gro», og som hun hadde sunget inn på grammofonplate for Odeon i 1929. Store deler av innbo og møblering er preget av Carsten Carlsens foreldre Louise og Anton Carlsen, som de delte hus med, og som innredet huset med sine møbler fra 1800-tallet. Villa Gro-Gro har en betydelig personalthistorisk verdi, og representerer et viktig samlingspunkt for et

særpreget kunstmiljø, med musikk, teater og revy, knyttet nært til Chat Noir revyteater. Fast innslag i omgangskretsen var mange av mellomkrigstidens mest kjente kunstnere og kulturpersonligheter, både fra inn- og utland som forfatteren Herman Wildenvey og legender som Bokken Lasson og den svenske Ernst Rolf. Dette gjestfrie og rause hjemmet var en viktig ramme for et kunstmiljø som representerte den siste rest av Christianiaboheemen, først og fremst ved Chat Noirs grunnlegger Bokken Lasson, Oda Krohgs søster.

Et borgerlig hjem

I tillegg til å være et kunstnerhjem er boligen også en godt bevart representant for et borgerlig innredet hjem fra siste halvdel av 1800-tallet. Det er særlig Carsten Carlsens foreldre Louise og Anton Carlsen, som preger innredningen med sine mange møbler og gjenstander fra 1800-tallets siste del. Dette 1800-talls miljøet er bevart slik det ble bygget opp med inventar, møbler og nips-gjenstander som var typisk for denne tids stil. Interiøret er et uttrykk for bykultur i en tid, da man ønsket å signalisere borgerlig dannelse ved å fylle hjemmet med kunst og «konversasjonsstykker». Det var viktig for mange kunstnere å vise en borgerlig livsstil utad som en fasade. Det er derfor viktig at det med fredningen lykkes å videreføre og bevare helheten med alle detaljene og gjenstandene som skaper dette miljøet.

Historisk foto fra 1930 av Villa Gro-Gro.

Beskrivelse av Lallakroken 6, «Villa Gro-Gro»

«Villa Gro-Gro» er den mest opprinnelige og best bevarte av de få gjenværende eiendommene som, mellom kommunegrenseendringene i 1859 og 1878, utgjorde den gamle trehusforstaden Briskeby. Eiendommen representerer et sentralt trinn i Oslo byutvikling.

En omfattende restaurering ble gjennomført i årene 1978-1982. Dette inkluderte bevaring og tilbakeføring av de originale stilelementene utvendig og innvendig.

Bygningen har i dag nye vinduer og er isolert utvendig. Isolasjonen ble lagt på det eldre panelet og nytt panel ble lagt utenpå. Taket ble lagt om med enkelkrum teglstein i 2005. Hagen er opparbeidet og tilbakeført slik den trolig så ut på begynnelsen av 1900-tallet, med rester av eldre vekster bevart. Eiendommen slik den er i dag, fremstår som svært velholdt.

Bilder av eksteriøret

Hagefasaden mot syd-øst.

Hagefasaden mot syd-øst.

Detalj opprinnelig gavldekor mot syd-øst.

Fasade syd-øst.

Fasade mot nord-vest med terrasse og trapp ble oppført i 1990.

Fasade mot nord-vest.

Fasade syd-vest.

Villa Gro-Gros hage

Porten er en kopi av den opprinnelige porten. Stakittgjerdet og portstolpene er fra midten av 1960-årene.

Hagen som omgir boligen omfatter elementer som sirkulær uteplass, grusganger, terrasseringer, trappetrinn, flaggstang, større trær og eldre vegetasjon. Hensikten er å bevare hagen med dens hageelementer som del av det historiske anlegget knyttet til boligen, og som en bevart hage fra den første utparselleringen av den opprinnelige løkkeiendommen.

Bringebærrader og almetre.

Hagen rundt bygningen er i det vesentlige bevart slik den fremstod på tidlig 1900-tallet. I eiendommens nordvestlige del, står det et stort praktfullt almetre med betydelig alder. Denne delen av hagen har beplantning og nyttevekster som rader med bringebær og noen gamle frukttrær. Hagen foran huset, strakte seg opprinnelig helt ned til Niels Juels gate, og hadde, ut ifra gamle kart å dømme, et stramt parkmessig

preg. På Krums kart over Kristiania 1888 og kart over Kristiania 1900, er hagen mot Niels Juels gate innrammet av rette grusganger med to kryssende grusganger som danner en korsform. Hovedaksen fra huset strekker seg ned til gjerdet ved Niels Juels gate. Den tverrgående aksen på kartet, lå i nærheten av hagens nedre del mot Hartvig Nissens skoles ballplass. De to aksene var omrammet av rette grusganger langs gjerdet på tre kanter.

Eldste kjente foto av eiendommen ca. 1893 og kan være arkitekt Bernhard Steckmest med familie eller Fick som døde høsten 1893. Fotograf: Martinus Skøien.

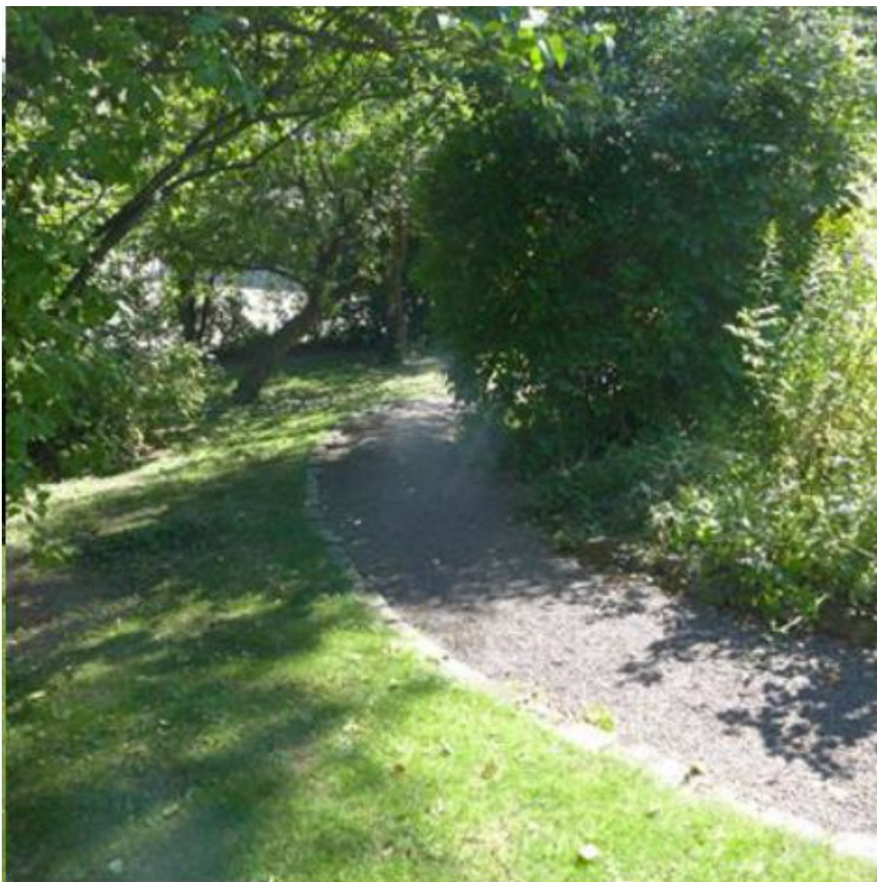
Som det fremgår av foto over kan en til venstre skimte granitt-trappen og terrasseringen som eksisterer i dag. Den hvitmalt flaggstangen av tre med motvekt, har på dette tidspunktet ikke kommet på plass i hagen. Den opprinnelige utsparingen som kan ses på Krums kart fører i dag opp til trappen av granitt.

Trapp av granitt opp til terrassering og terrasseringen mot sørøst..

Uteplass nordøst i hagen som kan ses på Krums kart fra 1888.

Grusgang kantet med storgatestein, funnet i hagen.

Uteplassen nordøst i hagen er avmerket allerede på Krums kart fra 1888 (se side 4) som en sirkulær plass som antagelig var et lysthus av syrener eller annen vegetasjon.

Flyfoto som viser hagen og ballplassen i 1937. Kartverket.

Garasjen

I 1990 ble kjøkkentrappen utvidet og en garasje ble oppført på eiendommen i historiserende sveitserstil. Garasjen omfattes ikke av fredningen. Garasjen fra 1990 er oppført i fotavtrykket til det gamle uthuset. Dette uthuset ble revet av tyskerne i 1945 da Villa Gro-Gro ble rekvirert av okkupasjonsmakten.

Garasjen

Kilder

Vibeke og Gunnar Sæther

Alf Næsheim - Kristiania i Oslo, bind 5 Geir Tandberg Steigan
Fortidsvern, nr. 3, 2016 Branntakstregisteret Oslo Byarkiv

Foto: Ørnelund, Leif

Oslo Museum

Lalla Carlsen i hagen foran Villa Gro - Gro, 1949